

Hétfői Friss Újság

Független politikai, közgazdasági és társadalmi hetilap

ADRIA

fest, tisztít, mos

Üzem és főüzlet: Calea Traian 14

Felvételi helyek:

Str. Stefan cel Mare 34 szám
alatt a Gubaszin mellett
Paládi ügynökségi irodában
Str. Crisan 4. (Bérpalotával
szemben.)

„Helyet az ifjúságnak!”

ezt harsogják teli torokkal uton-
utfélen. Helyet adjatok nekünk,
fiataloknak! — követelik patto-
gó szavakkal, ellentmondást nem
tűrő hangon az új nemzedék
fiai és leányai. De melyik ifju-
ságnak, melyik fiataloknak? —
kérdézzük remegve. Annak a
fiúnak, ki apját-anyját nyílt uc-
cán lelővi, akárcsak a kóbor
ebeket szokás? Annak a fiúnak,
ki rablóbandát szervez, — éj-
nek idején behatol a rokoni la-
kába s lepuffantja a nagybá-
csit? Vagy annak a fiatalnak, ki
lány létere nem szégyenli zül-
lőt, uccai nőkkel barátkozó
diáki fiúk társaságába keveredni
csak azért, hogy a rumba és
egyéb, táncnak nevezett erköl-
csi szörnyűségek szülőházájába,
Afrikába juthasson, ahol aztán
minden szabad lesz? ... A fel-
kiáltójeles parancsszavakra —
sajnos — száz, meg száz ilyen
szomorú kérdéssel felelhetünk
anélkül, hogy a problémát meg-
oldani képesek lennénk. Mert
probléma, nagy probléma a mai
fiatalság sorsa és helyzete. Ál-
lása mincs, egészséges világ-
szemlélete hiányzik, ideálokat
nem tűz ki maga elé. Hovato-
vább visszatér az ösztönéletbe z
minden kulturáltsága dacára. —
Pedig milyen jó és megnyugtá-
tó volna, ha felszédné, megtisz-
titaná és tovább gondolná a sok
szépséget, amit az életért való
túlekedésben sárba hullajtottak,
a nagyok, a felnőttek, a sor-
dülőkoruak nevelői és irányi-
tói ...

Német vegyészek az álom- kór szérumaért vissza a- karták vásárolni a német gyarmatokat

— A franciák megelőzték őket —

(Er. tud.) Az angol gyarmati
betegségek egyik legkiválóbb
szakértője Manchesterben elő-
adást tartott. Elmondotta, hogy
a német vegyészeknek kitarító
munka árán sikerült megtalál-
niok az álomkór szérumát. A
németek a találmányt Angliá-
nak ajánlották fel, kérve, hogy
a szérum ellenében Anglia ad-
ja vissza a volt német gyarma-

tokat.

A franciák azonban keresz-
tülhúzták a német tudósok ha-
zafias tervét. A francia diplo-
máciának fülébe jutott a dolog
a szérum titkát a franciák meg-
szerezték és így a németek a-
jánlata lekerült a napirendről,
vagyis egyelőre szó sincs a
gyarmatokról.

A hamis százaléjesek már valóságos pénzügyi prob- lémává váltak.

(Er. tud.) Ma az a helyzet,
hogy az emberek szinte félnek
a pénztől. Nem képtelenek, ha-
nem valósággal. Reszketünk pél-
dául attól, ha valaki jólcseggő
és gusztusos százaléjesekkel fizet.
Tudjuk, hogy nem mind arany,
ami fénylik, de attól félünk,
hogy még csak nem is ezüst.
Vagy, ha ezüst is, törvénytelen
gyermek a Pénz nagy család-
jának, amelyet a familia nem
akar elismerni, amelyet kita-
gad és amelyért még a tartás-
díjat sem akarja megfizetni. Ha
valaki bemegy egy üzletbe v-
ásárolni és százaléjjal fizet,
a legnagyobb zavarba hozza a
kereskedőt és ő maga is ké-
nyelmetlen helyzetbe kerül. A
kereskedő a márványlapon pen-

geti az érmet és igyekszik min-
den zenei hallását összeszedni,
hogy megállapítsa, vajjon ha-
mis-e az ezüst lejes hangja?
Miután pedig a fülében nem
mindenki bizik, szeméveget vesz
elő és igyekszik nagyítóval fel-
fedezni a pénzen bizonyos vo-
nalkákat és karcolásokat és a-
mikor megtalálja azokat, akkor
igazán nem tudja, mit kezdjen
velük?! Akkor hamis-e a pénz,
ha a rovátkák rajta vannak, vagy
akkor, ha hiányoznak róla? Az
Isten mentsen meg minden ke-
reskedőt attól, ha valóban rá-
ismer a pénzre. Mit csináljon a
vevővel? Visszaadni a pénzt,
személyes sértés. A vevő lecsap-
ja az árut, elveszi a pénzt és
sohasem jön többé üzletbe.

Ifj. Weisz Ignác

megérkeztek

200 új különféle tavaszi női kabát model! Lege-
legánsabb férfi ruhák, felöltő és trenchcoat uj-
donságok. Férfi és női szövetekben nagy választék

Fulgarine!

selyem gumi tavaszi kabátok az összes
divatszínekben darabonként csak

Maradék feláron. Bélésáruk, szabókellékek legolcsóbban kaphatók

kész ruha és posz-
tóáruházába
Piața Brătianu 22

450 lei

Vajjon

ha minden
volt minisz-
ter vagyon-
revíziót kér-

ne maga elfen, lenne-e annak vala-
mi kézzel fogható eredménye?...

Vajjon: Ausztria — és Magyar-
ország mintájára nem volna-e he-
lyes, ha az összes európai államok
eltörölnék az utlevél és vízum kény-
szert?...

Vajjon: a genfi sóhivatalra el-
költött, vagy a még arra fordítandó
összegeket nem lenne-e helyesebb
állami beruházásokra fordítani?...

Megy a konkurenshez, aki ke-
véssé lelkiismeretes és behunja
a szemét, amikor a száz leit a
markában érzi. Óvakodik attól
hogy felismerje, valóban hamis-e?
Az adóhivatal inkább tíz jó pénz-
re fogja rá, hogy hamis, mintsem
hogy egy rosszat elfogadjon. A
bankpénztáros szakértő. A vi-
lágért sem árulja el a titkát.
Ha ő rámondja egy százaléjesre,
hogy hamis, arra mérget lehet
venni. Természetesen nem ha-
mis százaléjesért. A trafikos egy-
általában nem fogad el százalé-
jest. Keserves tapasztalatal van-
nak, mert hosszú ideig minden-
ki a trafikban sütötte el a hamis
pénzt. Tessék huszleiesrel fi-
zetni — a huszleies akkor is jó,
ha nem valódi. Mindez humor
volna, ha nem olvasnánk a
pénzügyminiszteri utasítást, a
mely felvilágosítást ad arról
hogy miképpen lehet a valódi
pénzt a hamistól megkülönböz-

Az étkezés gondját

könnyen megoldja a

Viktóriában

Complete reggelikává, vagy
tea 20. — lei
Egy szelet vaj 3. — „
Ebéd, vagy vacsora menü 30. „
Ezenkívül megkapja összes
lapjait, legjobb italokat.
Esténként cigányzene
muzsikál.

Hírdessen a „Hétfői

Friss Újság"-ban

tni. Ehhez igazán finom patikamérleg, erősen nagyító mikroszkóp és hangvilla volna szükséges. Mert többféle valódi százalékos van forgalomban, mondja a miniszter és ha vannak is róvák, azok nem jelentik a pénz hamis voltát, csak azt, hogy az érmet Angliában és nem Franciaországban verték. Mindezt tudni annyit jelent, hogy hosszú hónapokat kellene eltölteni a pénzverés és az ötvözet, a nyomás beható tanulmányozásával. Egyesek véleménye szerint, — és ez a teleje a humornak, — a hamis lei ezüstértéke magasabb, mint a valódié. A valódiiban olyan kevés ugyanis az ezüst, hogy érdemes hamisítani még ezüsttel is, sőt több ezüsttel is. Ebből magyarázható meg, hogy a hamisítványok sokkal tökéletesebbek, mint a valódiak. A hamis százalékos így válik valóságos pénzügyi problémává. Itt valamit cselekedni kell. Teljesen méltánytalan az, hogy olyan érempenzt tartanak forgalomban, amelyet nem lehet megkülönböztetni a valóditól. És olyan mennyiségben, hogy a forgalom lebonyolításánál már szinte nélkülözhetetlen a hamis százalékos.

A legokosabbak között

Joggal mondhatja bárki: miért viseljem én a kárt, ha a kormány felelős szervei nem jártak el kellő gondossággal a százalékos kibocsátása körül?

Ha nem követnek el mindent, hogy kivegyék a forgalomból a hamis pénzeket? A kötelesség gondossága mindenki számára csak addig terjed, amíg ez normális körülmények mellett, emberileg megkövetelhető. Már pedig a hamis százalékos felismerése a kötelesség gondosságnál hasonlíthatatlanul nagyobb követelményeket támaszt mindenkiel szemben. Igen érdekes terv volna, ha valaki keresetet indítana az állam ellen, azért, mert olyan hamis százalékos került a birtokába, amelyet felismerni a rendes körülmények között, normális gondossággal lehetetlen volt. Kétségtelen, hogy most már valamit sürgősen cselekedni kell. Ujabb pénzt kell veretnie. Az összes százalékosokat bevonni a forgalomból. Gondoskodni arról, hogy ez a nagy szabású üzlet, a pénzhamisítás és a hamis pénz forgalomba hozása megszűnjék. Vagy talán azt hiszik az illetékesek, hogy mindez már nem fontos? Arra számíthatnak, hogy már nemsokára egészen mindegy lesz az, valódi-e a lei, vagy hamis? Azt gondolják, hogy a hamis pénz még értékesebb lesz, mert nagyobb az ezüsttartalma? Bizonyos, vannak ilyenek is. Ezek az infláció apostolai. A hamis százalékosról

a valódi

a valódi inflációig nagyon rövid az út.

A nő és a pénz.

Berlinből jött meg valaki a napokban és ámulva újságolta, hogy a Kurfürstendamm, a vilamos, a földalatti, stb. tele van aktatáskás nőkkel. Nők, akik sietnek, nők, akik (a hónap alatt) aktatáskával sietnek. Nők, akik aktatáskát hordanak és — ha szemüveget is — azért fiatalok, sőt a körülményekhez mérten csinosak és komolyságuk ellenére is kedvesek, mindenekelőtt pedig tisztességesek. Embereileg is azok. Kik ezek a nők? Üzletemberek, Hivatalnokok, és Vállalkozók. Ügynökök. Inkasszások. Mérnökök. Orvosok. Vegyészek. Ügyvédsek. Tanárok. Tanítók. Újságírók. Bankárok. Cégjegyzők. Diszponen-

sek. Munkások. Gyógyszerészek. Biztosítók. Ellenőrök. Gépészek. Fényképészek. Igazgatók. Vezérigazgatók. Feltalálók. Managerk. Alapítók. Propagálók. És anyák. És nővérek.

De semmiesetre sem barát-nők. Nem kokottok. Nem met-reszek. Nem kitartottak. Bár kaphatók. Kaphatók munkára, alkalmazásra, tanulásra, tanításra. üzleti megbízásra, reggel nyolctól este tízig való munkára. A privátéletük? (Kinek mi köze hozzá.) De ahhoz sincs senkinek semmi köze, hogy ezek a nők etont hordanak, rövid szoknyát és selyem harisnyát. (Éppen úgy nincs senkinek köze hozzá, mint ahhoz sincs, hogy egy berlini orvosférfi, kereskedő férfi, bankárférfi oxfordnadrágot hord-e és selyemtrikót.) Ezeknek a nőknek szabad. Az aktatáska kvalifikálja az etont. A munka a pénzt, amit ezek a nők forgatnak.

Nő és pénz. A nő forgatja a pénzt. Nekünk önző és önzőtűz (tehát háború) előtti embereknek, mit jelentett az, hogy a nő pénzt forgat? Egy elhárít-

hatalan képet, rózsaszínű gic-esel, banális olajnyomatot virággal, pezsgővel, egyiptomi cigarettával, szelenggal, a szoknya alól kikandikáló fehér csipkenadrágcskával, éjjelutáni polgári (Szent Isten, mennyire polgári!) erotikával. Pénz és nő — két szimbólum volt. A nő, aki pénzt forgat... Abban az időben az önálló nő csak egy módon tudott pénzt forgatni, a legtriviálisabb egyértelműséggel és az áru, amit kínált, ez volt: saját maga. Az aktatáskás nőknek is van áruja. Ezek képzett, tudás, szorgalom, türelem, agykalóriák, idegenergiák, éleslátás, ítélőképesség, logika, diploma, szaktanulmányok, tehetség, nyugalom, rábeszélőképesség, üzleti megbízhatóság, pontosság, esetleg zsenialitás is. (Már amennyire a mai világban a zsenialitás portéka lehet. Kelendő portéka...) Az élet — fogják mondani — mechanizálódott. Ez igaz. És az ember is. Sőt — csodálatos, de így van, — előbb mechanizálódott az emberi élet, mint az ember, aki ezt az életet éli. Valahogy úgy van, hogy az ember saját találmányainak találmánya és a motor, az autó, a lift, a központi fűtés, amit az ember feltalált — feltalálta végül az embert, aki ezek szerint a technikai találmányok szerint él. (Edison utolsó találmánya: az ember.) Mindebben rendki-

"Szarvas"

vül sok mechanizmus van, egyöntettség, egyformaság, egyhangúság, de van benne valami... Van benne ütem, van benne tempó, van benne ritmus, van benne lendület. És ez a lendület az optimizmus-lendülete, az életakarásé és az élet igenlése.

Ebben a lendületben van... Ebben a lendületben erkölcs van, szabadság és intellektualizmus. Egy megszázosorodott

— Irénke kastélyt vásárolt. Zilahy Irén megint hallat, irat magáról. Pukkadjanak a kis színházi patkányok, egerek és macskák, az egyik lap szerint kastélyt vett Pesten, miután előzőleg már szőlőbirtokot vett Erdélyben apjának. A szőlőbirtokról tudjuk, hogy mindegyik fél hold, apja olyan fényesen él belőle, hogy egyszer már öngyilkosságot is követett el. A villát, sőt a kastélyt is elhisszük Irénkének, bizonyára úgy szerezte, ahogy az első bundáját. Legfeljebb némileg több befektetéssel.

A „Hétfői Friss Ujság”
Működését nélkülözni nem várjuk
Az utolsó forgalmat!

L'art

Ez a márkája a művészi tökéletességű fényképeknek

Műterem Dácia udvar

üzleti és ipari élet felszabadította a nőt, akire szüksége lett, mint munkatársra. És mert felszabadította, erkölcsössé is tette. Mondjanak akármit, de mindegyik technikai találmány többet tett a női, tehát általános emberi erkölcsökért is, amit a moralista és szatirikus és protektáló írók ezek kötetel. Mert igazán erkölcsös csak a szabad ember lehet. Igazi szabadságot pedig csak a kenyér adhat. A jó fehér kenyér, amiért megdolgoztunk. A jó fehér kenyér, ami holnapra is biztos, mert biztos, hogy holnap is kell és szabad lesz érte dolgoznunk. És így javult ki lassan — lassan javul, de azért kijavul a világ intellektuálisítása is. Egy világ, amelyben a nők okosabbak lesznek, egészében is okosabb lesz, és milyen öröm tudni és látni, hogy a női okosság kipusztítja a női okoskodást, a női tudás a női ravaszságot. Ez az új férfifinó, mert az: férfifinó, átveszi nem a férfi élet külsőségeit, de átéli és magáévá teszi a férfi-élet és a férfimunka belső tar-

forgács ecet.

talmat és lényegét. Egyszerűbbé és becsületesebbé teszi az életet, amelyből kiöli a nemiség régebbi hazug és gyermekes misztériumát, hogy helyébe állítsa az ész és munka pozitívumát... Imé, ezek az aktatáskák csodái ezen a világon, amelyre a férfiak hozták a háborút, de amelyben a nő a háború után megtanul dolgozni.

— Kihalt egy Magyarországi község reformátussága az egyház miatt. A tolna-megyei Hidas község református templomában az elmúlt vasárnap volt az utolsó istentisztelet a azután a templomot bezárták. Ezen az utolsó istentiszteletén a környékből falvak református hívei bucsuztak a régi templamtól. Hidas község reformátussága ugyanis az egykerend-szer miatt az utolsó emberig kihalt.

— A genfi rendőrség a Genfből Brüggebe vezető csatornán egy miniatűr tengeralattjárót talált, amely minden valószínűség szerint kokain-csempészek szolgálatában állott. A tengeralattjáró hosszúsága három és fél, szélessége 0.80 méter volt.

Alapítotott: 1894 évben.

Julia Weisz Gyula

finom gyapjaposító nagyáruházában úgy mint 40 évvel ezelőtt, az üzlet alapításakor, — késpénzért most is a leg-szigorúbb szabott árak mellett és bízalommal vásárolhat. Időt takarít meg és nincs kitéve visszaéléseknek.

MOZI.

HETI MŰSOR:

Uránia Mozgó Satu-Mare

Hétfőn fél 8, fél 10 órai kezdettel: A SZERELMES SZÁLLODA Anny Ondra, Peter Woos legnagyobb slágere.

Jön HAWAY RÓZSÁJA

Az előadások a hirdett időben pontosan kezdődnek

A hét humora

A korzón.

— Hallom, a Pali elvesz feleségül.
— Igen, de ne mondd meg senkinek. Szegény, még ő se tudja...

*

— Gyönyörű kalapja van. Braun ur!

— Ó pedig van már vagy hat éves. Négyyszer gözölték, ötször vasaltattam, tegnap pedig kicseréltem a kávéházban...

A moziban.

— Én az esküvő előtt mindent meg fogok gyónni a vőlegényemnek. Ugye, ehhez nagy bátorság kell?
— Igen és jó memória.

A Dáciában

Schiffer Jeromos beszél az ebédutáni feketekávé mellett: Egy utazónak a vidéki szállodában megmutatják a szobáját.

— Na és mondja csak, — szól a londonerhez — mik azok a fekete pontok ott a falon, legyenek, vagy poloskák?

— Tessék csak rájuk ütni, — mondja a londoner — ha el repülnek, akkor legyenek, ha ott maradnak, akkor poloskák.

A Viktóriában.

— Szokott ön olvasni is, Klapcs ur?

— Igen, de csak klasszikusokat
— Hát mit tart őszintén Rómeó és Juliáról?

— Kérem, én még csak Rómeót olvastam!...

A VICTORIA kávéház

tisztelettel közli, hogy a legfinomabb foglalt, jegeskávé kapható. 1 szelet 8 lej, jegeskávé 12, külön hab 3 lej. **Hé zhoz szállítva 1 szelet 5 lej**

Amíg az iparos és a kereskedő pihen, dolgozik helyettük a reklám.

APRÓHIRDETESEK

Egy szó egy Leu, vastagabb betűvel két lei. Állástkeresőknek 50%-engedmény. Legkisebb hirdetés 20 lei. Jelíges levelek címét a kiadóhivatal nem közli. Hátralékban nem levő előfizetőinknek egy 10 szavass apróhirdetést havonta egyszer ingyen adunk.

ROMBADOLO

az a nézet, hogy izléses nyomtatvány nélkül is elérhetünk üzleti sikert.

a Hirsch féle
nyomdaiműintézet

izléses és előző üzleti nyomtatványában van a siker filka. Kérjen árajánlatot!

— Benedek Elek, a nagynevű meseíró nyomdokain haladó **Új Cimbor**, a Család szövetség képes gyermeklapja, megjelenik havonta háromszor. Szerkeszti és kiadja: F. László Marcella. Erendkívül nívós és a gyermeki lélek rejtelmeibe igazán „Elek nagyapó”-i finomsággal és kedvességgel behatólapot kedves és igen hasznos olvasmányul adhatja minden magyarszülő gyermeke kezébe. Az „Új Cimbor”-a pedagógia fontos segédeszköze. Az iskolai nevelés szerves kiegészítője. Előfizetési ára egy évre 200 lei. A Családsvövetség tagjának 170 lei. Mutatványszámot kívánatra díjtalanul küld a kiadóhivatal: Satumare. P. Bratianu 9. szám

— A „Hétfői Friss Ujság” példányoként a következő helyeken is kapható: Özv.

Weiszbrunné tőzsde a törvényszék előtt, Taub tőzsde a Lucaciu utcában, Fried tőzsde a Fő téren és lapunk kiadóhivatalában, M. cel Mare 59 szám alatt. Okvetlen vegye meg és olvassa el a mainál is sokkal érdekesebb és szenzációsabb jövőheti számunkat.

— Lourdes folyóirat XVII-ik évfolyamát melegen ajánljuk az érdeklődők szíves figyelmébe. Állandóan leghatásosabb cikkeken ismerteti **Lourdes, Limpiaas, Lisleux, Nevers (b. Bernadette)**, különösen pedig **Konnorsreuth (Neumann Teréz)** csodás eseményeit. — Szervez, Lourdes zarándoklatát májusra Paduába is (39 szer megy). Ajánlja kiadványait (Lourdesi Ajtatósságok, Lourdes Naptár, Limpiaas, stb.) — Terjeszti a lourdesi vizet stb. Mutatványszámot készséggel küld. **LOURDES kiadóhivatala** Sopron (Tóth-nyomda).

Minden előfizetőnk 10 kottát kap teljesen ingyen

a timisoarai **Moravetz**

zeneműkereskedéstől, ha legutóbbi (máj. 1.-től szóló) **negyedévi** előfizetési nyugtáját a fenti cégnek beküldi.

A **Moravetz** cég Románia legnagyobb zeneműkereskedése, árai pedig a legolcsóbbak, jegyzéket bárkinek ingyen küld.

Hol vásároljunk?

Önnek nem kerül fáradságra, ha a **hirdetővel** és **velünk szemben is kedves figyelmet** tanusít, ha bevásárlásánál a „Hétfői Friss Ujság”-ban megjelent hirdetésekre hivatkozik.

Id. Reiter Mór

fatelepe

Széna piac

Telefon 56

ajánlja:

Visói fenyő asztalos áruait és elsőrendű betonkutesöveket

Törmeitek aranyat és régi ezüstöt

régi arany fogakat és briliánsot a legmagasabb árban beváltak

Str. Mihai Viteazul 31 szám alatt

Grosz Bernát

órás és ékszerész

Japán dömping órák

megérkeztek és bámulatosan

olcsó árban kaphatók

Parketta

legjobb minőségű saját készítményű legolcsóbb napi árban. Lerakást is vállaljuk

Visói fenyő

és mindenféle építkezési anyagok legolcsóbb beszerzési forrása

SOMESANA

Fatelepe

SATU-MARE

Royal Szálloda mellett

Telef. iroda 204 Telef. raktár 296

Prima minőségű olcsó tűzifa
Olcsó nyári konyhafa

Maramures

megyében, jóforgalmu helyen egy jól felszerelt és berendezett **PATIKAJOGGAL EGYÜTT** minden elfogadható árért átadó. Kifünő egzisztencia. Cim megtudható a kiadóhivatalban.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Satu-mare, Str. Mircea cel Mare 59
Előfizetési árak

Romániában egy évre 200 Lei
Csehszlovákiában egy évre 90 Kc
Kéziratokat nem adunk vissza.
Minden cikkért írójára felel.
Főmunkatárs: Joláthy B. Zoltán
Kiadja: Hirsch M. Lajos.

Amíg az iparos és a kereskedő pihen, dolgozik helyettük a reklám.